

Lampaiden tuotosseurannan
OHJESÄÄNTÖ

Lampaiden tuotosseurannan OHJESÄÄNTÖ

ProAgria Keskusten Liiton julkaisu 1161
ISSN-L 1798-5307
ISSN 1798-5315 (verkkajulkaisu)
1.1.2019

Lampaiden tuotosseurannan OHJESÄÄNTÖ

Lampaiden jalostusjärjestelmän kuvaus

Kantakirjanpitäjän nimi: ProAgria Keskusten Liitto

1. Tuotosseuranta

Lampaiden tuotosseurantaa, jonka tuloksille hyväksytään julkinen arvo, voi tätä ohjesääntöä noudattaen harjoittaa kukin ProAgria keskus. ProAgria keskuksat palkkaavat tarpeellisen määrän soveltuvan koulutuksen saaneita toimihenkilöitä hoitamaan tuotosseurantaan kuuluvia tehtäviä.

1.1. Historia

Lampaiden polveutumistietojen rekisteröinti aloitettiin vuonna 1922. Atk-pohjainen tietojenkäsittelyjärjestelmä otettiin käyttöön 1985, ja vuonna 1988 jalostusvastuu siirrettiin Suomen Lammasyhdistys ry:ltä (ent. Lampaanjalostusyhdistys ry) ProAgrialle (ent. Maaseutukeskusten Liitto). PC-pohjainen lampaiden tuotosseurantaohjelma, WinLammas, otettiin käyttöön 1990-luvun lopulla.

Vuonna 2009 lammastilojen oli alettava käyttää Maa- ja metsätalousministeriön ja Eviran tekemää viranomaisrekisteriä. Vuonna 2011 lampureille saatiin käyttöön uusi verkkopohjainen tuotosseuranta-ohjelma WebLammas. WebLampaaseen luotiin rajapintayhteys Eviran viranomaisrekisterin ja ProAgrian jalostustietokannan välillä, jotta lampurit saivat tiedot yhdellä tallennuksella molempiin rekistereihin.

Jalostusindekseistä otettiin ensimmäisenä käyttöön BLUP-kasvuindeksi vuonna 1992. EUROP-indeksi alettiin laskea vuonna 2002 ja lihantuotantoindeksi 2006.

1.2. Tuotosseurannan valvonta ja kehittäminen

Tuotosseurantaa toteutetaan Suomessa International Committee for Animal Recording (myöhemmin ICAR) -järjestön julkaisemien ohjeiden pohjalta siten, että laadullisena tavoitteena on aina ICAR-laatusertifikaattiin oikeuttava taso. ProAgria Keskusten Liitto johtaa ja valvoo lampaiden tuotosseurantaa Suomessa. ProAgria Keskusten Liitto käy vuosittain tuloskeskustelut tuotosseurantaa toteuttavien ProAgria keskusten kanssa ja asettaa noudatettavat laatutavoitteet. ProAgria Keskusten Liitto hyväksyy seurantatulosten käsittelyn teknisen toteuttajan ja laskentatavan sekä valvoo sen toimintaa. ProAgria Keskusten Liitto vastaa tuotosseurannan kehittämisestä yhdessä lampureiden, ProAgria keskusten ja Mtech Digital Solutions Oy:n kanssa.

1.3. Tuotosseurannan kirjanpito ja tietojen rekisteröinti

Tuotosseurantaan kuuluvassa katraassa on pidettävä kirjaa kaikista, myös vain osan vuotta katraassa olleista uuhista, päseistä ja karitsoista. Samaksi katraaksi katsotaan kaikki lammaseläimet, joiden omistaja ja tilatunnus on sama. Tuotokset voidaan hyväksyä virallisiksi vain, jos katraan kaikki puhdasrotuiset eläimet ovat seurannan piirissä.

Tuotosseurannan kirjanpidosta tulee käydä ilmi jokaisen katraassa olevan eläimen todellinen tunnistetieto (EU-tunnus), sukupuoli, rotu, polveutuminen ja syntymäpäivä. Tuottaja kirjaa tuotosseurantaan kuuluvan katraan eläimistä seuraavia tietoja: syntymätiedot (syntynyt/elossa kahden viikon iässä, karitsan kuolinsyy), painot (3 päivää, 6 viikkoa, 4 kuukautta, teuraspaino, aikuispaino), selkälihakseen ja rasvan paksuus, karitsan ulkomuodon arvostelun tulokset, villa-arvostelutiedot ja teurasprosentti.

Tuottajan on kirjattava myös kaikki eläimen osto- ja poistotiedot sekä mahdolliset muut tapahtumat. Seurannan kirjanpidosta pitää käydä esille myös jokaisen karitsan käyttötarkoitus ja se, jos tiineys on saatu aikaan alkionsiirrolla tai muulla bioteknisellä menetelmällä.

Kantakirjaustiedot ja jalostustodistukset eläimille saa ProAgrian lammasantuntijoilta.

1.4. Eläinten tunnistaminen ja polveutumisen rekisteröinti

Kaikki lammastilat Suomessa noudattavat eläintunnistusjärjestelmän lainsäädännön vaatimuksia. Tämä takaa eläimen yksilöllisen tunnistamisen koko eläimen eliniän ajan. Tietojen ilmoittamisessa rekisteriin ja merkkien kiinnityksessä sekä kadonneiden merkkien uusimisessa noudatetaan lainsäädännön edellyttämiä menetelmiä ja määräaikoja. Epäilyttävissä tilanteissa haastatellaan tuottajaa ja voidaan ottaa DNA-kokeita eläimen polveutumisen varmistamiseksi.

Karitsat merkitään viimeistään 6 kuukauden iässä yhdellä virallisella EU-tunnuksen sisältävällä korvamerkillä ja vuoden ikään mennessä kahdella virallisella korvamerkillä. Mikäli puhdasrotuista karitsaa ei ole ennen ensimmäistä punnitus-, mittaus- tai arvostelutapahtumaa merkitty virallisella EU-tunnuksen sisältävällä korvamerkillä, on tilalla oltava käytössään tilakohtainen merkintäjärjestelmä, jonka avulla karitsat voidaan luotettavasti yksilöidä.

Jokaiselle syntyneelle karitsalle kirjataan emä ja isä, ja näiden tunnistet (emän EU-tunnus, isän EU-tunnus) merkitään karitsoiden tietojen yhteyteen. Alkionsiirron yhteydessä merkitään kirjanpitoon myös karitsan geneettisen emän EU-tunnus.

1.5. Jalostustavoitteet

Lampaanjalostuksessa tavoitteena on eläinaineksen parantaminen niin, että tuotannon kannattavuus ja tuotteiden laatu paranevat eläimen terveyden ja hyvinvoinnin siitä kärsimättä. Pitkän tähtäimen jalostuksessa otetaan huomioon geneettisen muuntelun säilyminen.

Tärkeimmät ominaisuudet lampaiden jalostuksessa ovat:

- kasvukyky
- ruhon laatu
- hedelmällisyys
- emo-ominaisuudet
- kestävyys
- rakenne

Suomenlampaan ja kainuunharmaksen jalostuksessa otetaan huomioon myös villalaatu ja värikirjo. Tuontiroduilla päähuomio lampaanjalostuksessa on lihakuuden ja kasvukyvyn kehittämisessä. Suomenlammasyhdistyksen jalostusvaliokunta ohjaa lampaanjalostusta ja valitsee jalostuslampolat.

1.5.1. Suomen Lammasyhdistyksen jalostusvaliokunta

Jalostusvaliokunnan tehtävänä on luoda suuntaviivat maamme lammasyhdistyksen kehittämiseksi ja kehittää ratkaisumalleja lammastilojen ja neuvonnan käyttöön niiden toteuttamiseksi. Suomen Lammasyhdistyksen hallitus nimittää jalostusvaliokunnan jäsenet. Jalostusvaliokuntaan valitaan puheenjohtaja, neuvonnan edustaja (ProAgria), asiantuntija (Luke), alkuperäisrotujen edustaja, tuontirodun edustaja, Föreningen Ålandsfäretin edustaja ja sihteeri.

1.6. Tuotosseurannan tekninen suorittaminen

Tuotosseurantavuosi alkaa 1. tammikuuta ja päättyy 31. joulukuuta. Karitsoiden 6 viikon ja 4 kuukauden painot sekä teurastiedot kuuluvat kuitenkin sen seurantavuoden tietoihin, johon karitsan syntymäpäivä kuuluu. Tuotosseurantavuosi merkitään vuosiluvulla. Tarkempia ohjeita lampaiden tuotosseurannasta annetaan ProAgrian kotisivuilla osoitteessa www.proagria.fi/lammas.

Lampaiden rotujen ja värien ilmoittamisessa tuotosseurannassa noudatetaan liitteenä (LITE 1) olevia väri- ja rotukoodeja. Rotukohtaiset jalostusmääritelmät on esitetty kantakirjauksen jalostusohjesäännössä.

Punnitus-, mittaus- ja arvostelutietojen sekä teurasprosentin tallentamisen tuotosseurantaohjelmistoon vastaa tuottaja itse. Asiantuntijat arkistoiivat kopiot alkuperäisistä mittauspöytäkirjoista, jotta niistä voidaan tarvittaessa varmistaa tallennettujen tulosten oikeellisuus, mikäli epäillään esimerkiksi tallennusvirhettä.

Tuotosseurannan viralliset punnitukset suoritetaan tilallisten toimesta noudattaen alla mainittuja raja-arvoja. Karitsoiden ultraäänimittauksen ja ulkomuodon -arvostelun ajankohta sovitaan lampurin ja ProAgrian lammasasiantuntijan kesken, ja myös siinä noudatetaan mainittua raja-arvoja. Lammasasiantuntijoiden mittausoikeuden edellytyksenä on vuosittainen osallistuminen kalibrointipäiville, minkä avulla varmistetaan karitsoiden valtakunnallisesti yhdenmukainen arvostelu.

1.6.1. Karitsoiden punnitus ja arvostelu

Tilalliset tekevät itse lampaiden viralliset tuotosseurannan punnitukset, joita ovat karitsoiden 3 päivän, 6 viikon ja 4 kuukauden painot sekä lisäksi aikuispaino. Tuottaja tekee 4 kuukauden punnituksen samalla, kun ProAgrian lammasasiantuntija tekee eläinten ulkomuotoarvostelun, mittaa selkähaksen ja rasvan paksuuden sekä tekee villa-arvostelun sen perusteella jalostettaville eläimille. 4 kuukauden punnituksen ajankohta voi erota korkeintaan ± 1 päivällä karitsan ultraäänimittauksen ja ulkomuotoarvostelun ajankohdasta.

Tasovaaka tulee sijoittaa tasaiselle alustalle punnituksen ajaksi. Jousivaakaa käytettäessä on huolehdittava, että mikään osa punnittavasta eläimestä ei kosketa esimerkiksi maahan. Vaaka on kalibroitava säännöllisesti oikean punnitustuloksen varmistamiseksi. ProAgrian lammasasiantuntijat ohjeistavat tuottajia oikeaan punnitustapaan.

Punnittaessa on merkittävä ylös punnituspäivä ja virallisissa tuotosseurannan punnituksissa eläimen iän on noudatettava seuraavia raja-arvoja:

- 3 päivän paino (syntymäpaino)
- 6 viikon paino: 35–49 päivää
- 4 kuukauden paino: 90–150 päivää, korkeintaan ± 1 päivää karitsan ultraäänimittauksen ajankohdasta
- 1-vuotiaan paino: jos uuden ensimmäinen karitsointi tuotosseurantavuonna tapahtuu alle 540 päivän iässä, niin uuhin kuuluu koko kyseessä olevan tuotosseurantavuoden ajan alle vuoden vanhoihin eläimiin raporteissa.
- Vanhan uuden paino: yli 540 päivän ikäinen uuhin
- Syyspaino: uuden tai pässin aikuispaino joutilaskaudella
- Villamäärä: uuden tai pässin kaiken villan paino kerinnän yhteydessä

1.6.2. Karitsan ulkomuotoarvostelu

ProAgrian lammasasiantuntija tekee elävän karitsan -ulkomuotoarvostelun 90–150 päivän (mieluiten 100–140 päivän) ikäiselle karitsalle. Arvostelu tehdään kaikille tilan puhtasrotuisille eläimille lukuun ottamatta esimerkiksi sairaudesta johtuen huomattavan alipainoisia yksilöitä.

Käytettävä asteikko on seuraava: E+, E, E-, U+, U, U-, R+, R, R-, O+, O, O-, P+, P ja P-. Karitsalle annetaan oma arvosanansa etuosasta (lavanseutu), selästä ja takaosasta (paistit). Näiden lisäksi annetaan edellisistä johdettu yleisarvosana. Eläimen tulee arvosteluhetkellä seisoa luonnollisessa asennossa tasaisella alustalla.

Arvosanat annetaan seuraavin perustein. Jokaisesta arvosanasta voidaan käyttää +/- -luokkia.

E	erinomaisen hyvin kehittyneet ja täyteläiset lihakset
U	hyvin kehittyneet ja kauttaaltaan pyöreät lihakset
R	ulospäin lievästi pyöreät tai suorat muodot
O	suorat muodot tai sisäänpäin kaarevat lihakset
P	sisäänpäin kaarevat ja ohuet lihakset
P-	lihakset aivan kuopalla ja heikosti kehittyneet

1.6.3. Karitsan ultraäänimittaus

ProAgrian lammasasiantuntija mittaa selkälihaksen ja rasvan paksuuden 90–150 päivän (mieluiten 100–140 päivän) ikäiseltä karitsalta. Mittaus tehdään kaikille tilan puhtasrotuisille eläimille lukuun ottamatta esimerkiksi sairaudesta johtuen huomattavan alipainoisia yksilöitä. Mittaus tehdään karitsan selästä oikealta puolelta viimeisen kylkiluun kohdalta. Mittaustulos (mm) tallennetaan selkälihaksesta ja rasvasta yhden desimaalin tarkkuudella. Rasvan paksuus saadaan kahdesta eri kohdasta mitatun tuloksen keskiarvona. On suositeltavaa, että karitsaa ei ole keritty ennen ultraäänimittausta.

1.6.4. Villa-arvostelu

Villa-arvostelun tekee ProAgrian lammasasiantuntija esimerkiksi karitsoiden mittauksen tai eläinten kantakirjaamisen yhteydessä. Kirjattavia ominaisuuksia ovat:

- Kiharakaaret: kiharakaarien määrä 3 cm:llä
- Hienous: edestä, keskeltä ja takaa, asteikko 48–60 (48 karkea/suora ja 60 erittäin hieno) esim. 54–54– 54 (=keskihieno)
- Pituus: tapulin pituus (cm)
- Tasaisuus: asteikko 1–5, heikoin 1 ja paras 5
- Tiheys: asteikko 1–5, heikoin 1 ja paras 5
- Tapulit: asteikko 1–5, heikoin 1 ja paras 5
- Kiilto: asteikko 1–5, heikoin 1 ja paras 5

1.7. Tuotosten laskeminen

Tuotosseurantaohjelmaan tallennettujen tietojen perusteella lasketaan tuloksia, joita ovat vuonuekoko, elinikäistuotos, bruttokasvu ja nettokasvu. Kerätyistä tiedoista lasketaan myös yksilökohtaisia, tilakohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia yhteenvetoja. Valtakunnallisia yhteenvetoja julkaistaan vuosittain ProAgrian ja Suomen Lammasyhdistyksen toimesta.

Lampaiden jalostusohjelmaan ei kuulu geenitestausta geenivirheiden tai geneettisten erityisominaisuuksien selvittämiseksi.

Indeksilaskenta-aikataulut julkaistaan jokaisessa Lammas & vuohi -lehdessä. Uudet BLUP-indeksit lasketaan ja julkaistaan aina parittoman viikon perjantaina. Jos kyseinen perjantai on kansallinen vapaa tai pyhä, on laskentapäivä sen viikon torstai. Saman viikon keskiviikkoon mennessä WebLampaaseen tallennetut tuotosseurantatiedot ehtivät mukaan indeksilaskentaan.

1.7.1. Jalostusarvojen määrittäminen

Indeksijärjestelmän ylläpitämisessä ja kehittämisessä tehdään yhteistyötä Luonnonvara Keskuksen (Luke) kanssa. Jalostusarvojen laskemisen perustana ovat tiloilla tehtävästä valtakunnallisesta lampaiden tuotantotarkkailusta saatavat tiedot:

Karitsat

- 42 päivän paino: ikäkorjattu kuuden viikon todellinen punnittu paino
- Suhteellinen paino: kuuden viikon todellinen punnittu paino korjattuna karitsan iän, sukupuolen sekä emän iän ja sikiävyyden suhteen
- 120 päivän paino: ikäkorjattu 4 kuukauden todellinen punnittu paino

Uuhet

- Karitsatuotos: yhteispaino uuhien karitsoiden 42 päivän painoista
- Karitsoiden keskimääräinen paino: keskiarvo uuhien karitsoiden suhteellisesta painosta

Isäpässit

- Karitsatuotos: pässillä astutettujen uuhien keskimääräinen karitsatuotos
- Karitsoiden keskimääräinen paino: pässillä astuttujen uuhien karitsoiden suhteellisten painojen keskiarvo

1.7.2. Jalostusarvojen laskeminen

Karitsoiden 4 kk:n painojen pohjalta kaikille puhdasrotuisille lampaille määritetään BLUP-eläinmallimenetelmällä jalostusarvot, joita ovat 4 kuukauden indeksi, lihakkuus- ja rasvaindeksi sekä näistä laskettu lihan tuotantoindeksi. Lisäksi lasketaan EUROP-indeksi. Ennen laskentaa painot korjataan iän suhteen kullekin rodulle erikseen. Lisäksi laskennassa otetaan huomioon kaikki eläimen sukulaistiedot sekä vuoden, rodun, tilan, sukupuolen, vuonuekoon ja emän iän vaikutus eläimen tuloksiin. Tulosten laskenta ja vertailu tehdään aina maanlaajuisesti roturyhmittäin.

Jalostusarvojen laskeminen tehdään ostopalveluna kolmannen osapuolen toimesta (Mtech Digital Solutions Oy, Y-tunnus: 0625796-6). Lampaiden jalostusarvot lasketaan kahdella eri laskennalla (kasvuindeksi ja lihakkuusominaisuuksien indeksit). Lasketut jalostusarvot standardoidaan roduittain ja ominaisuuksittain vuosittain vaihtuvan vertailuryhmän (uusin arvosteltu sukupolvi) avulla keskiarvoon 100 ja hajonnan yksikkönä käytetään 10. Julkaistujen jalostusarvojen yhteydessä tuotosseurantaohjelmistossa ilmoitetaan jalostusarvojen luotettavuus ja niiden arviointipäivä.

4 kuukauden indeksi

- kuvaa karitsan painoa neljän kuukauden iässä ja näin pääosin eläimen perinnöllistä kasvukykyä
- huomioidaan karitsan oman 4 kuukauden painon lisäksi myös sen rekisteristä löytyvien sukulaisten ja jälkeläisten 4 kuukauden painot (BLUP-indeksi)
- antaa kuvan ilmiäsuun lisäksi myös eläimen perimästä eli perinnöllisestä laadusta
- laskennassa puhtaat ja ensimmäisen polven risteytykset
- laskennassa huomioidaan tilastollisen mallin avulla kiinteinä tekijöinä syntymä*hoitotyyppi, emän ikä luokka, tila*vuosi*sukupuoli sekä risteytys ja satunnaisena geneettisenä tekijänä lammas

Lihakkuusominaisuuksien indeksit: lihakkuusindeksi, rasvaindeksi, EUROP-indeksi

- laskennassa on mukana vain puhtaat rodut
- liharodut ja alkuperäisrodut eri laskennoissa
- laskennassa huomioidaan tilastollisen mallin avulla kiinteinä tekijöinä syntymä*hoitotyyppi, emän ikä luokka sekä tila*vuosi*sukupuoli ja satunnaisena geneettisenä tekijänä lammas

Lihantuotantoindeksi

- yhdistelmäindeksi, joka yhdistää kasvukyvyn (4 kuukauden indeksi) ja ruhon laadun (lihakkuus- ja rasvaindeksit)
- painotetaan eri ominaisuuksia taloudellisen painon mukaan
- perustuu 120 päivän painoon sekä ultraäänimitattuun selkälihaksen ja rasvan paksuuteen
- muodostetaan seuraavin painoituksia: 40 % 120 päivän paino, 50 % lihaksen paksuus ja 10 % rasvan paksuus (käännetty niin, että ohut rasvakerros saa suuremman arvon)

2. Asiakkaan ja ProAgria keskuksen tehtävät

ProAgria lammassneuvontaa hoitava keskus sopii asiakkaan kanssa tehtävien jaosta ja seurantamuodosta tämän liittyessä tuotosseurantaan. Sopimusta voidaan tarvittaessa muuttaa.

Tehtävät, joiden työnjaosta sovitaan asiakkaan ja ProAgrian keskuksen kesken:

- tietojen tallennus: omatoiminen tai asiantuntija tallentaa
- karitsoiden arvostelu, kantakirjaus

2.1. Tuotosseurantaa toteuttavien toimihenkilöiden tehtävät

Tuotosseurantaa toteuttavat henkilöt koostuvat jalostusvastaavasta, koulutusvastaavasta ja koko Suomen kattavasta lammassiantuntijaverkostosta. Asiantuntijoiden peruskoulutuksena on MMM/agronomi tai agrologi. Asiantuntijoille järjestetään täydennyskoulutusta vuosittain: mm. kalibrointipäivillä annetaan koulutusta rakenearvostelusta, lihaksen- ja rasvanpaksuuden mittaamisesta sekä kantakirjaamisesta.

Tuotosseurantaa toteuttavien toimihenkilöiden pitää:

- hoitaa ne tuotosseurantaan liittyvät tehtävät, joista on asiakkaan kanssa sovittu
- huolehtia, että tuotosseurannan kirjanpito on ohjeiden mukaisesti hoidettu ja ajan tasalla
- korjata tarvittaessa ilmenevät virheet sekä ilmoittaa virheistä ja korjauksista ohjelmiston toimittajalle
- antaa asiakkaalle palautetta ilmoitetun tiedon laadusta
- antaa neuvontaa punnituksia ja mittauksia koskevista kysymyksistä
- hoitaa muut ProAgria keskuksen ja valvojan määräämät tehtävät

2.2. Tuotosseurannan asiakkaan tehtävät

Asiakkaan pitää huolehtia seuraavista tehtävistä:

- tehdä ja säilyttää tuotantoa koskevat muistiinpanot
- pitää yllä lakisäätöistä eläintunnisterekisteriä viranomaisten antamien aikarajojen puitteissa
- hoitaa ne tuotosseurantaan liittyvät tehtävät, joista on ProAgrian keskuksen kanssa sovittu

Asiakas on velvollinen antamaan seurannan suorittajalle ja valvojalle tässä ohjesäännössä edellytetyt tiedot sekä suorittamaan huolellisesti ne tehtävät, jotka ohjesäännön mukaan kuuluvat hänen suoritettavikseen. Asiakas on vastuussa siitä, että annetut tiedot ovat oikeita ja hänen omistamansa mittausvälineet toimivat tarkasti eikä tuotoksiin ole vaikutettu ohjesäännön vastaisella tavalla. Asiakas luovuttaa seurantaan hoitavalle taholle omaa katrastaan koskevien tuotosseurannanrekisteritietojen käyttöoikeuden ja tarvittaessa tuotosseurantaa liittyvät asiakirjat.

Tuotosseurannassa mukana oleva asiakas on velvollinen ottamaan seurannan suorittajan tai tarkastajan vastaan tilakäynnille.

3. Seurantatietojen käyttö ja julkistaminen

Virallista rekisteriä tuotosseurannasta pidetään Mtech Digital Solutions Oy:ssa. Rekisteriin merkitään kaikki kohdassa 1 mainitut tiedot.

Virallisia seurantatuloksia ja niitä sisältäviä todistuksia saavat antaa ProAgria Keskusten Liitto ja ProAgria keskuksset. Tuloksista on käytävä ilmi todistuksen antopäivä ja antaja, käytetty seurantamuoto, mahdolliset tuotokseen vaikuttavat sairaudet tai poikkeukselliset hoitomenetelmät sekä tarvittaessa tieto tuotosten perustumisesta puutteellisiin tietoihin. Eläinkohtaisissa todistuksissa on lisäksi ilmoitettava eläimen tunnistetiedot, alkuperäkatras, syntymäaika, sukupuoli, polveutuminen, rotu, kaikki tuotostiedot ja jalostusarvot.

Tuotosseurannan tietoja sekä muita tuotantoon liittyviä tietoja voidaan käyttää ProAgrian asiantuntijapalveluiden lähtötiedoiksi, eläinten jalostusarvosteluun, tutkimustarkoituksiin sekä kansallisiin laatutaloihin. Asiakkailta kerättyjen tietojen valtakunnallisesta luovuttamisesta päättää ja niiden käyttöä valvoo ProAgria Keskusten Liitto. Asiakkaan lammaseläintunnisterekisteriin lähettämiä tietoja voidaan käyttää tuotosseurannassa ja asiantuntijapalveluissa. Yksittäisten katraiden seurantatietoja voidaan julkistaa vain asianomaisten karjanomistajien luvalla. Kuitenkin ProAgria keskuksilla on oikeus julkaista parhaiksi katsomiensa katraiden ja eläinten tuloksia, ellei asiakas erikseen sitä kiellä.

Tuotosseurannan toimihenkilöiden on käsiteltävä asiakkaalta saamia tietoja luottamuksellisina eikä hänellä ole oikeutta luovuttaa tai kertoa tietoja kolmannelle osapuolelle ilman asiakkaan lupaa.

4. Tietojen luotettavuus ja seuraukset väärinkäytöksistä

Tuotosseurannan luotettavuutta ja tietojen oikeellisuutta valvotaan tilakäynneillä. Katraiden ja erityisesti yksittäisten eläinten tuotosten luotettavuutta valvotaan lisäksi ProAgria keskuksen tai valvojan osoittamissa katraissa satunnaisesti tai tarpeen mukaan pidettävillä ylimääräisillä mittauksilla/tarkastuksilla.

Seurantakirjanpidosta ja luotettavuuden valvonnasta saatujen tietojen perusteella ProAgria keskuksella on oikeus tarvittaessa korjata seurantatuloksia. Mikäli valvontatoimenpiteet osoittavat katraan tuotosseurannassa olevan vakavia, tulosten luotettavuuteen vaikuttavia epäkohtia, valvojalla on oikeus merkitä epävirallisiksi seurantatiedot kyseiseltä vuodelta. Tarvittaessa valvoja voi kehottaa seurantaa hoitavaa ProAgria keskusta poistamaan katraan seurantatoiminnan piiristä.

5. Ohjesäännön voimaantulo

Tämä ohjesääntö tulee voimaan 1.1.2019 ja sillä korvataan 1.1.2006 vahvistettu tuotosseurannan ohjesääntö (Tulosten tulkinta, U.Savolainen, ProAgria Maaseutukeskusten Liitto, 2006).

Vantaalla 1.1.2019

ProAgria Keskusten Liiton hallitus

LIITE 1

ROTUKOODIT

Lampaiden rotu merkitään kolmella merkillä (KKN) siten, että kaksi ensimmäistä kirjainta (KK) kuvaavat eläimen rotua ja viimeinen numero (N) ilmaisee rodun suhteellisen osuuden eläimessä.

Roduista käytetään seuraavia lyhenteitä:

S = suomenlammas

K= kainuunharma ”vuoteen 2007 asti käytetty rotukoodia SS1 ja väri Y”

T = texel

R = rygja

X = oxford down

F = dorset

A = Ahvenanmaan lammas

E = shropshire

H = ruotsalainen turkislammis

L = dala

G = steigar

U = suffolk

I = itäfriisiläinen maitolammis

D = dorper

B = Border Leicester

Z = muu risteytys (= sekarotuinen)

Suhteelliset osuudet ilmaistaan numeroina seuraavasti:

1 = 100 %   2 = 50 %   4 = 25 %   8 = 12,5 %

Rotukoodissa numero liittyy aina sitä edeltävään kirjaimeseen eli rotukoodin keskimmäiseen symboliin. Jos siis lammas on puoliksi suomenlammas ja puoliksi texel, on sen rotukoodi joko ST2 (isä suomenlammas, emä texel) tai TS2 (isä texel, emä suomenlammas).

Muita esimerkkejä:

SS1 = puhdas suomenlammas

XX1 = puhdas oxford down

ST4 = 75 % suomenlammas ja 25% texel

VÄRIKODIT

Värikoodit koostuvat kahdesta merkistä. Ensimmäinen merkki on kirjain, joka osoittaa eläimen päävärin:

- V = valkoinen
- M = musta
- R = ruskea
- H = harmaa
- K = kirjava
- Y= Kainuun harmas
- B= Beige
- S= Siniharmaa
- E= ei väriä

Toinen merkki on numero, jolla voidaan halutessa tarkentaa eläimen väriä:

Lisäväri

- 1 = ei
- 2 = päässä
- 3 = jaloissa
- 4 = päässä ja jaloissa muuta väriä
- 5= pohjaväri vaaleanharmaa
- 6= pohjaväri perusharmaa
- 7= pohjaväri tummanharmaa
- 8= pohjaväri ruskehtava
- 9= pohjaväri melkein musta
- 10= mufloni
- 11= aprikoosi
- 12= punertavan ruskea
- 13= beige
- 14= mäyrä
- 15= harmaantuva

ProAgria Keskusten Liitto
Urheilutie 6 D, PL 251
010301 VANTAA
puh. 020 747 2400
www.proagria.fi